

ELS BATECS DELS BARRIS

ANNEX DISTRICTE 2

L'EIXAMPLE – ANTIGA ESQUERRA DE L'EIXAMPLE

“ELS PATIS D'ILLA E”

Francesc Daumal i Domènech

Núria Piguillem Poch

Col·laborador: Noemí López García

ÍNDEX

1. RECOPI·LACIÓ HISTÒRICA DELS ELEMENS SINGULARS DE L'ITINERARI I RECOLLIDA DE DOCUMENTACIÓ

- a. Descripció dels elements arquitectònics i sonors destacables
 - Hospital Clínic
 - Santuari de Nostra Senyora del Sagrat Cor
 - Carrer Balmes
 - Carrer Enric Granados
 - Seminari de Barcelona
 - Universitat de Barcelona
- b. Fitxes d'arquitectura / element d'interès pel recorregut sonor
 - Fitxa nº1: Hospital Clínic
 - Fitxa nº2: Santuari de Nostra Senyora del Sagrat Cor
 - Fitxa nº3: Seminari de Barcelona
 - Fitxa nº4: Universitat de Barcelona

2. ITINERARI PROPOSAT

- a. Descripció general
 - PARADA (0): Inici itinerari Hospital Clínic – Mercat del Ninot
 - PARADA (1): Santuari de la Mare de Deu del Sagrat Cor
 - PARADADA (2): Sala d'Exposicions el Quatre
 - PARADA (3): Carrer Balmes
 - PARADA (4): Carrer Enric Granados
 - PARADA (5): Plaça Dr. Letamendi (Punt d'intercanvi cec – guia)
 - PARADAD (6): Església de Sant Gaietà – Facultat de Filosofia
 - PARADA (7): Universitat de Barcelona
 - PARADA (8 – 9): Passatge Valeri Serra – Final itinerari Jardins César Martinell
- b. Fotografies
- c. Plànols
 - Plànol 1. Barcelona: Districtes i barris
 - Plànol 2. Itinerari
- d. Gravacions

3. BIBLIOGRAFIA

- a. Llibres, articles i hemeroteca
- b. Webs i links d'enllaç

1. RECOPI·LACIÓ HISTÒRICA DELS ELEMENTS SINGULARS DE L'ITINERARI I RECOLLIDA DE DOCUMENTACIÓ:

a. Descripció dels elements arquitectònics i sonsors destacables

- **Hospital Clínic**

El primer edifici representatiu del recorregut és l'Hospital Clínic. És un hospital que està íntimament relacionat amb la docència de la Universitat de Barcelona, i que la inclou dins del seu programa. Per tant, és un espai on s'hi concentra la ciència de l'aprenentatge amb la pràctica més professional, i on s'hi relaciona tot tipus de gent.

Com a centre, ha estat guardonat per la seva excel·lència i es un hospital referent a nivell nacional i regional. La població que hi depèn supera els 500.000 habitants, ha estat pioner en varies intervencions quirúrgiques i té la major producció científica d'Espanya.

Va ser fundat l'any 1906, però del projecte original només queda intacte el cos central de la façana al carrer Casanova. El projecte era de Ignasi C. Bartrolí, que es va regir per l'estil eclèctic classicista, però qui va acabar dirigint les obres va ser Josep Domènech i Estapà.

- **Santuari de Nostra Senyora del Sagrat Cor**

El següent punt d'interès arquitectònic i sonor és el Santuari de Nostra Senyora del Sagrat Cor. El regenten els missioners del Sagrat Cor i veneren a la Verge de les causes difícils i desesperades. És un santuari amb molt de moviment, que està obert des de primera hora del matí, sempre hi ha gent i cada dues hores s'hi celebra una missa.

L'estructura d'estil renaixentista italià dona forma a l'espai, que està acabat amb marbres de diferents colors i columnes d'estil corinti. Té una nau central y dues laterals, que donen a l'altar major. En les seves parets s'hi troben frescos que representen passatges bíblics, amb una tècnica de colors molt vius i tocs daurats que donen brillantor i calidesa a l'espai.

Gràcies a l'estil que representa, fundat al segle XVI, podem parlar d'una construcció del segle XVII o XVIII, ja que l'estil a Catalunya arriba més tard i com a còpia d'Itàlia.

- **Carrer Balmes**

Si seguim el nostre trajecte arribem al carrer Balmes. Un carrer pensat actualment com a connector de circulació entre la Diagonal, la Gran Via i Aragó.

Vertical en la quadrícula de Ildefons Cerdà, disposa d'una secció de vies diferent que un carrer normal de l'exemple, on els cotxes són l'estrella principal.

- **Carrer Enric Granados**

Com a via antagonista trobem el carrer d'Enric Granados, molt pacificat per l'Ajuntament, on la seva arquitectura y secció propicia un espai tranquil al marge de la circulació forta, on la bici pren protagonisme i les terrasses envaeixen l'espai.

- **Seminari de Barcelona**

L'itinerari ens porta a conèixer l'edifici del Seminari de Barcelona, que va ser creat com a Facultat Eclesiàstica de Filosofia de la Universitat Ramon Llull i la Facultat de Teologia de Catalunya.

És un edifici modernista de l'arquitecte Elies Rogent, que incorpora universitat, biblioteca pública Episcopal, l'institut Superior de Ciències Religioses i el Museu Geològic del Seminari de Barcelona.

Està rodejat per un pati jardí, tancat actualment amb una reixa calada, que fa de frontera visual entre el carrer i el propi edifici. Actualment, té dues entrades, i és de caràcter públic. La seva forma de creu en planta es un clar referent del que s'hi produeix dins l'edifici.

- **Universitat de Barcelona**

Finalment, arribem a l'edifici de la Universitat de Barcelona, on actualment s'hi troben els estudis de Matemàtiques i Filologia, però inicialment, al 1871, era la Universitat Literària. Va ser construït entre 1863 i 1889, i durant més d'un segle va acollir la majoria de facultats i escoles universitàries de la ciutat, dividint-se entre el claustre de lletres i el claustre de ciències.

La construcció de l'arquitecte Elies Rogent és d'estil neoromànic. L'edifici també queda envoltat per un gran jardí, i a la vegada es separa en dues ales que incorporen com a espai central dos claustres. En el seu interior es guarden peces artístiques de gran valor, exposades actualment, però aconseguides gràcies a la promesa de refugi durant les guerres. Els espais són molt senyorials de sostres alts i completament decorats, amb acabats de fusta i marbres. Incorpora elements de galeria, escalinates, arcs, fonts que són el centre de l'espai exterior i un gran vestíbul principal, on actualment s'hi exposen diverses obres de diferents artistes durant tot l'any.

b. Fitxes d'arquitectura / element d'interès pel recorregut sonor

ELS BATECS DELS BARRIS: FITXA D'ARQUITECTURA / ELEMENT D'INTERÈS PER AL RECORREGUT SONOR		FITXA Nº1
HOSPITAL CLÍNIC	INFORMACIÓ GENERAL	
	Arquitecte: Ignasi C. Bartrolí i Josep Domènech i Estapà Any de construcció: 1895-1906 Direcció: Carrer Villarroel, 170, Carrer Casanova, 141 – 149, Barcelona Horari: de dilluns a divendres de 9:00 – 14:00h, dilluns tarda 16:00 – 17:30h Telèfon: 93 227 54 00	
INTERÈS ARQUITECTÒNIC / URBÀ	INTERÈS SONOR	
Descripció: L'hospital és d'estil eclèctic classicista, i de l'original es conserva el cos central de la façana del carrer Casanova, format per un pòrtic columnat, coronat per un frontó amb motius al·legòrics en relleu.	Descripció: Es la font dels sons característics de les sirenes de les ambulàncies. I acull tot de moviments de gent molt diversa. Les converses poden ser de molts temes i idiomes.	
Referència a fitxa d'inventari al Patrimoni: BCIL 1397	Referència a fitxa d'inventari sonor: PISTA 1 ¹ Gravacions i registres sonors: SI	
SITUACIÓ	FOTOGRAFIA	
		

¹ Veure apartat 2.d Gravacions d'aquest document.

ELS BATECS DELS BARRIS: FITXA D'ARQUITECTURA / ELEMENT D'INTERÈS PER AL RECORREGUT SONOR		FITXA Nº2
SANTUARI DE NOSTRA SENYORA DEL SAGRAT COR		INFORMACIÓ GENERAL
		Arquitecte: - Any de construcció: s.XVII-XVIII Direcció: Carrer Rosselló, 175, Barcelona Horari: 8:00 – 14:00 i 17:00 – 20:00
INTERÈS ARQUITECTÒNIC / URBÀ	INTERÈS SONOR	
Descripció: El santuari és d'estil renaixentista italià, i el seu interior està decorat amb frescos i marbres, que donen qualitat y bellesa a l'espai. Tot i ser petita, sempre hi ha gent a l'església. Oberta des de primera hora del matí, s'hi celebren misses cada dues hores.	Descripció: L'interès sonor es troba en els ecos de la sala. També té interès el so de la pròpia missa, on la veu del sacerdot guanya potencia en l'espai.	
Referència a fitxa d'inventari al Patrimoni: BIN 41295	Referència a fitxa d'inventari sonor: PISTA 2	
	Gravacions i registres sonors: SI	
SITUACIÓ	FOTOGRAFIA	
		

ELS BATECS DELS BARRIS: FITXA D'ARQUITECTURA / ELEMENT D'INTERÈS PER AL RECORREGUT SONOR		FITXA Nº3
SEMINARI DE BARCELONA	INFORMACIÓ GENERAL	
	Arquitecte: Elies Rogent Any de construcció: S.XIX Direcció: Carrer Diputació, 231, Barcelona Telèfon: 93 454 16 00	
INTERÈS ARQUITECTÒNIC / URBÀ	INTERÈS SONOR	
Descripció: Es tracta d'un edifici modernista que acull la facultat de Filosofia de la Universitat Ramon Llull i la Facultat de Teologia de Catalunya . A més té una Biblioteca i el Museu Geològic del Seminari de Barcelona.	Descripció: Abans l'edifici tenia un mur que delimitava la parcel·la i separava els sons del carrer dels sons del pati, fent que fins i tot estant al costat d'una de les vies de més circulació de Barcelona, només s'hi sentís els ocells i el moviment de les fulles. Actualment, hi ha una tanca calada que relaciona més l'edifici amb el carrer, perdent la separació dels sons i la màgia de lloc.	
Referència a fitxa d'inventari al Patrimoni: BIU 41274	Referència a fitxa d'inventari sonor: -	
	Gravacions i registres sonors:-	
SITUACIÓ	FOTOGRAFIA	
		

ELS BATECS DELS BARRIS: FITXA D'ARQUITECTURA / ELEMENT D'INTERÈS PER AL RECORREGUT SONOR		FITXA Nº4
UNIVERSITAT DE BARCELONA		INFORMACIÓ GENERAL
		Arquitecte: Elies Rogent Any de construcció: 1882 Direcció: Plaça Universitat, Barcelona Telèfon: 934 029 007
INTERÈS ARQUITECTÒNIC / URBÀ		INTERÈS SONOR
Descripció: L'edifici és d'estil neoromàntic i acull la universitat de Barcelona. En els seus passadissos s'hi troben grans obres d'art, recollides i fora de perill de les passades guerres. Consta de dos claustres i un pati que l'envolta pel darrera i costats.		Descripció: Els sons es divideixen segons interior i exterior a claustres i jardins. A dins, l'eco és la gran presència, mentre que als claustres, l'aigua i la vegetació tenen el protagonisme. La calma d'aquests espais ens transporta fora de Barcelona.
Referència a fitxa d'inventari al Patrimoni: BCIN 3838		Referència a fitxa d'inventari sonor: PISTA 3 Gravacions i registres sonors: SI
SITUACIÓ		FOTOGRAFIA
		

2. ITINERARI PROPOSAT

a. Descripció general

- **PARADA² (0): Inici itinerari Hospital Clínic – Mercat del Ninot**

Els primers elements sonors es produeixen en l'encreuament entre l'Hospital Clínic **(E1)**³ i el Mercat del Ninot (instal·lat de manera provisional davant de l'Hospital) **(E2 – E3)**. Un lloc on podem comprovar la diversitat de gent, idiomes, coneixements, cultures, etc... Un punt on els sons de la gent que ven, es fusionen amb els alumnes de medicina, amb la gent que compra, la gent que demana, els que simplement pasen per allà. Podem sentir una conversa entre metges, molt tècnica, o una conversa quotidiana i senzilla d'un mercat. Tot en uns marges de sons d'ambulàncies, clàxons de cotxes, busos, etc...

- **PARADA (1): Santuari de la Mare de Deu del Sagrat Cor**

Passant pel carrer Rosselló podem arribar a entrar als Jardins d'Elena Maseros, dins d'un Centre Públic accessible pel número 163, i després el Santuari de Nostra Senyora del Sagrat Cor **(E4)**, on la solemnitat del so és magnífica, i amb el cant de la missa guanya força la veu del sacerdot que es reparteix per tota la sala.

L'espai es fa gran, gracies als ecos de la veu, però a la vegada visualment és ben petita, perquè no costa res vorejar-la per complert.

- **PARADA (2): Sala d'Exposicions el Quatre**

Fins hi tot en aquest carrer podem entrar en una sala d'exposicions d'obres d'art, nomenada el Quatre **(E5)**, on la tranquil·litat que produeixen els sons que emeten uns altaveus, ens porta a un altre món, lluny del moviment i el soroll del carrer. A més a més, trobem la Placeta de Joan Brossa, al número 191 del Carrer Rosselló, que es un altre jardí interior d'illa recuperat per l'Ajuntament.

- **PARADA (3): Carrer Balmes**

El recorregut ens porta pel carrer Balmes, on els sons tornen a ser sorolls; de cotxes, motos, busos, taxis, que gaire bé no se'ls sent, clàxons, frenades... totalment dirigit a la circulació, on si a més tenim tots els sentits concentrats en l'oïda, ens podem endur algun ensurt fins i tot.

² Veure la localització de les PARADES en el Plànol 2: Itinerari de l'apartat 2c d'aquest document.

³ Veure la localització dels EDIFICIS (E) en el Plànol 2: Itinerari de l'apartat 2c d'aquest document.

- **PARADA (4): Carrer Enric Granados**

Però per tornar a relaxar la ment, arribem al carrer d'Enric Granados, on els sons són de bicicletes, veus de gent a les terrasses, gent entrant a casa, o fins i tot tocant algun instrument. Un espai més bohemi i tranquil, on també es senten els ocells.

- **PARADA (5): Plaça Dr. Letamendi (Punt d'intercanvi cec – guia)**

Però el punt on la natura competeix una mica amb els sons de la circulació es troba a la plaça del Dr. Letamendi, i es on es proposa el canvi de rols entre cec i acompanyant.

- **PARADA (6): Església de Sant Gaietà – Facultat de Filosofia**

Passem pel carrer Consell de Cent, on trobem l'església de Sant Gaietà **(E6)**, i arribem a la Facultat de Filosofia **(E7)**. Un edifici que abans quedava envoltat per un mur, que aconseguia separar els sons del carrer, amb els so dels ocells y la natura, fent que semblés totalment diferent la seva localització. Actualment, s'ha canviat la tanca, i ara s'ha perdut o camuflat el so de la natura sota el so del carrer Balmes, tot i que l'estètica del carrer és més agradable, i evita la ceguetat del mur.

- **PARADA (7): Universitat de Barcelona**

Arribem a l'edifici de la Universitat de Barcelona **(E8)**, entrem, y els sons canvien totalment als de l'exterior sorollós de la Gran Via.

L'eco del vestibul propícia l'espai gran i senyorial i si arribem fins al pati, una font acompanya el so quasi constant dels ocells, el moviment de les fulles dels arbres, i la tranquil·litat que s'hi respira.

Si ens movem dins el recinte, y arribem als claustres, el so dels estudiants es fusiona amb el so d'unes altres fonts, i queda allargat per l'eco que s'hi produeix.

- **PARADA (8 - 9): Passatge Valeri Serra – Final itinerari Jardins César Martinell**

Finalment, passem primer pel passatge Valeri Serra on el so és gairebé imperceptible. I ja sí, arribem al jardins de Cèsar Martinell, de la ciutat més veïnal, típic d'un pati d'illa de l'eixample, especialment a les hores on el parc infantil està buit, perquè sinó el so passa a semblar més el d'una illa amb escola. No deixa de ser

diferent a un parc infantil situat en un altre espai, atès que l'eco que es produeix en les construccions d'illa és especial.

b. Fotografies

Imatge 1: Hospital Clínic i Mercat del Ninot. Font: Noemí López García. **(F1)**⁴

Imatge 2: Mercat del Ninot. Font: Noemí López García. **(F2)**

⁴ Veure la localització dels FOTOGRAFIES (F) en el Plànol 2: Itinerari de l'apartat 2c d'aquest document.

Imatge 3: Santuari de Nostra Senyora del Sagrat Cor. Font: Noemí López García. **(F3)**

Imatge 4: Sala d'Exposicions El Quatre. Font: Noemí López García. **(F4)**

Imatge 5: Carrer Balmes. Font: Noemí López García. (F5)

Imatge 6: Carrer Enric Granados. Home tocant la Bateria. Font: Noemí López García. (F6)

Imatge 7: Plaça Dr. Letamendi. Font: Noemí López García. (F7)

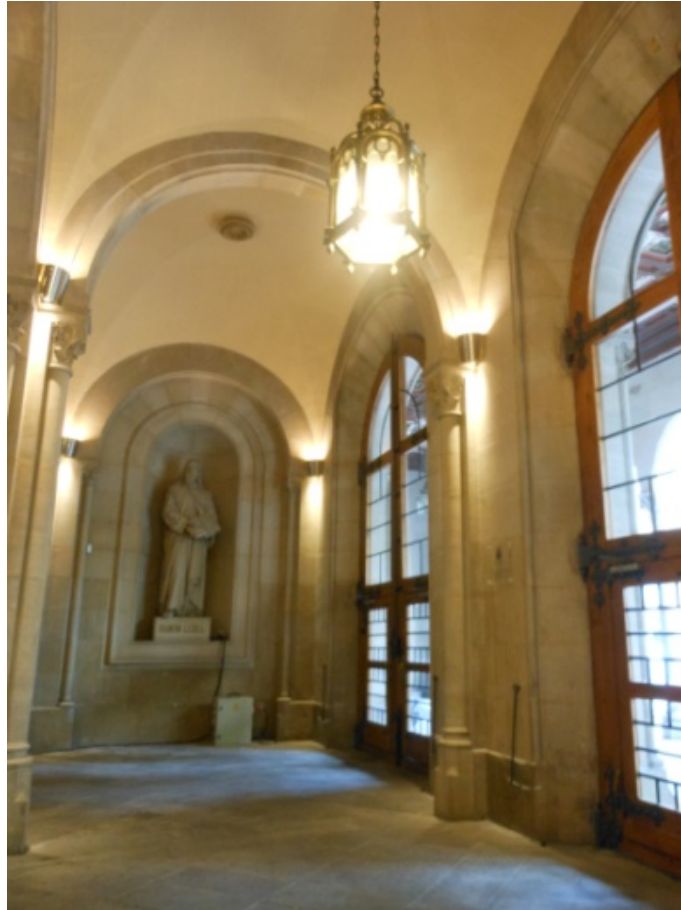
Imatge 8: Altre fotografia de la Plaça Dr. Letamendi. Font: Noemí López García. (F8)

Imatge 9: Església de Sant Gaietà. Font: Noemí López García. (F9)

Imatge 10: Universitat de Filosofia. Font: www.ub.edu. (F10)

Imatge 11: Universitat de Barcelona. Vestíbul. Font: Noemí López García. **(F12)**

Imatge 12: Universitat de Barcelona. Font. Font: Noemí López García. **(F13)**

Imatge 13: Mutua Universal. Font: www.ub.edu. (F11)

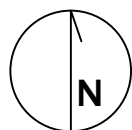
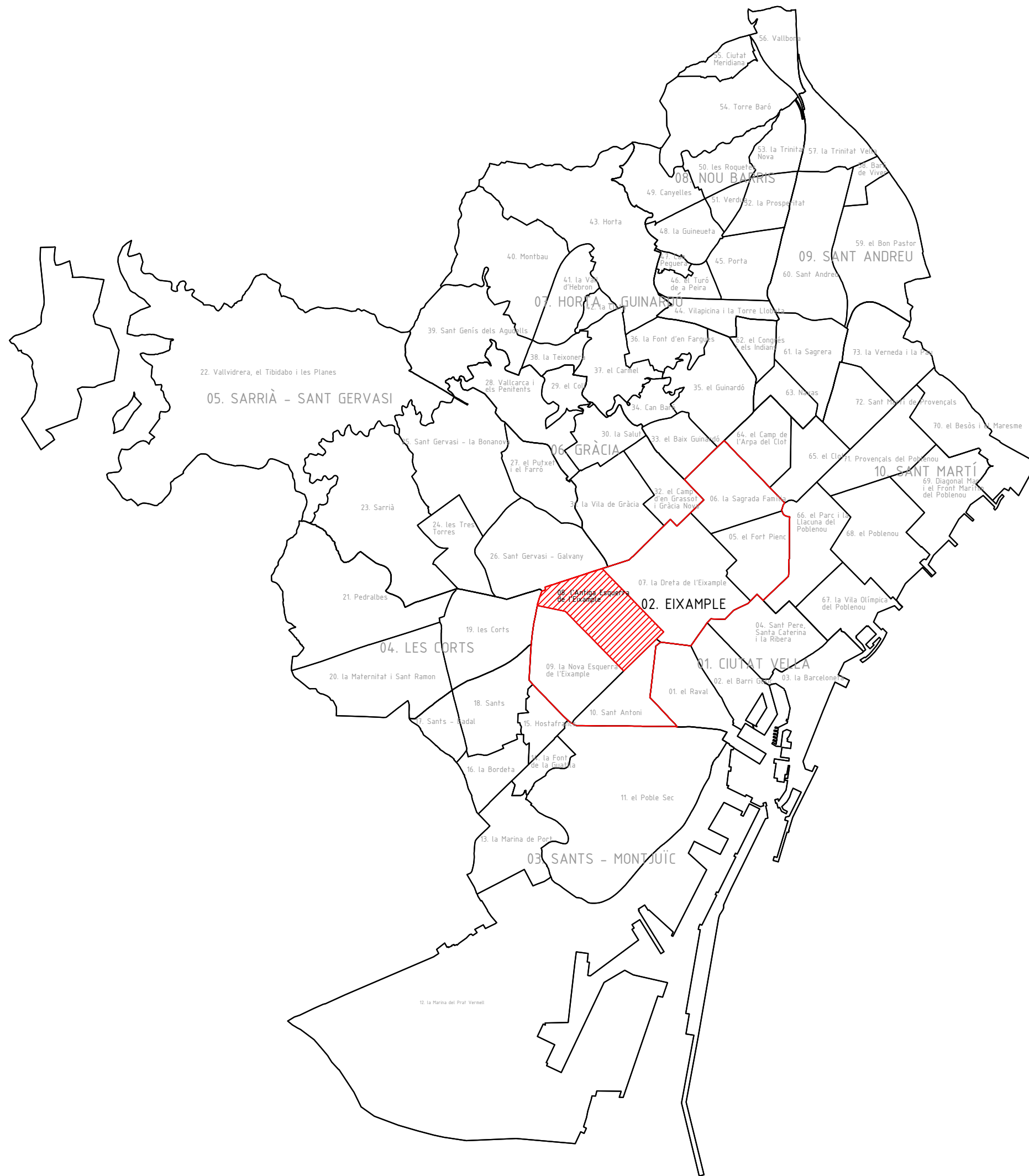
Imatge 14: Passatge Valeri Serra. Font: Noemí López García. (F14)

Imatge 15: Jardins de César Martinell. Font: Noemí López García. **(F15)**

c. Plànols

- Plànol 1. Barcelona: Districtes i barris
- Plànol 2. Itinerari

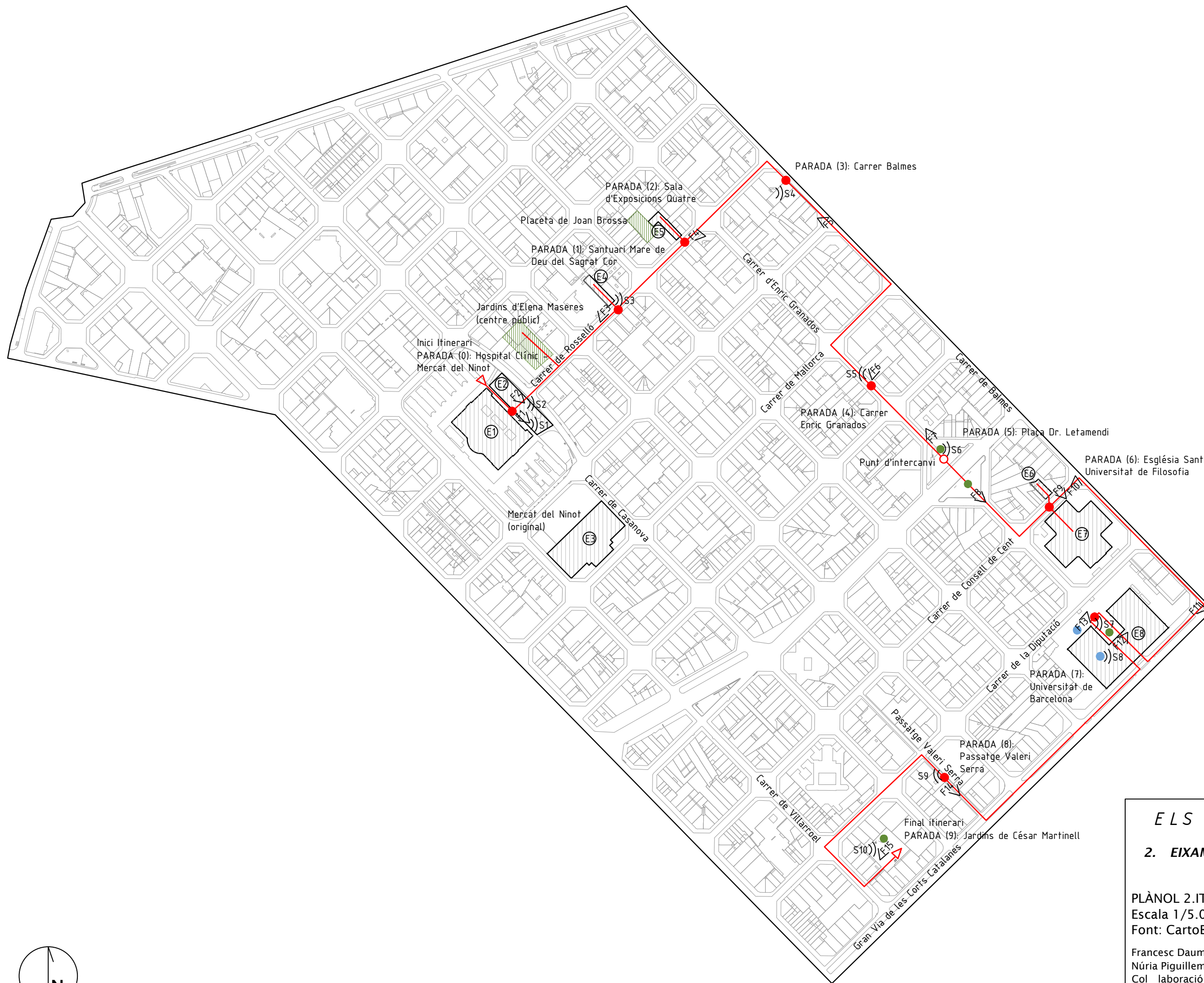
ELS BATECS DELS BARRIS

2. EIXAMPLE - ANTIGA ESQUERRA DE L'EIXAMPLE
"ELS PATIS D'ILLA"

PLÀNOL 1. BARCELONA: DISTRICTES I BARRIS
 Escala 1/60.000
 Font: CartoBcn

Francesc Daumal Domènech
 Núria Piguillem Poch
 Col·laboració:
 Noemí López García
 Iris Sesma Ruiz

2.c
 plànol 1

PARADES

PARADA (0): Inici itinerari. Hospital Clínic - Mercat del Ninot
 PARADA (1): Santuari de la Mare de Deu del Sagrat Cor
 PARADA (2): Sala d'Exposicions Quatre
 PARADA (3): Carrer Balmes
 PARADA (4): Carrer Enric Granados
 PARADA (5): Pl. Dr. Letamendi
 PARADA (6): Església Sant Gaietà - Universitat de Filosofia
 PARADA (7): Universitat de Barcelona
 PARADA (8 - 9): Passatge Valeri Serra - Final itinerari Jardins César Martinell

LLEGENDA

- Itinerari
- ⓔ1 Edificis o elements d'interès
- ◀1 Fotografies
-))S1 Sons
- Parada
- Intercanvi cec - guia
- Vegetació, places, parcs
- Aigua

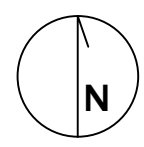
ELS BATECS DELS BARRIS

2. EIXAMPLE - ANTIGA ESQUERRA DE L'EIXAMPLE "ELS PATIS D'ILLA"

PLÀNOL 2. ITINERARI
 Escala 1/5.000
 Font: CartoBcn

Francesc Daumal Domènech
 Núria Piguillem Poch
 Col laboració:
 Noemí López García

2.c
 plànol 2

d. Gravacions

A continuació s'adjunta una taula amb la relació de les gravacions fetes en diferents punts de l'itinerari⁵.

NOM ARXIU	DURADA	DATA I HORA	OBSERVACIONS
S1	0,26 s	08/12/2014 entre les 11: 00 i les 12:00	-
S2	0,16 s	08/12/2014 entre les 11: 00 i les 12:00	-
S3	0,41 s	08/12/2014 entre les 11: 00 i les 12:00	-
S4	0,23 s	08/12/2014 entre les 11: 00 i les 12:00	-
S5	1,15 s	08/12/2014 entre les 11: 00 i les 12:00	-
S6	0,18 s	08/12/2014 entre les 11: 00 i les 12:00	-
S7	0,40 s	08/12/2014 entre les 11: 00 i les 12:00	-
S8	0,39 s	08/12/2014 entre les 11: 00 i les 12:00	-
S9	0,53 s	08/12/2014 entre les 11: 00 i les 12:00	-
S10	0,51 s	08/12/2014 entre les 11: 00 i les 12:00	-

⁵ Veure la localització de les GRAVACIONS en el Plànol 2: Itinerari de l'apartat 2c d'aquest document.

3. BIBLIOGRAFIA:

a. Llibres, articles i hemeroteca

- Solà-Morales, Manuel. *Deu Lliçons sobre Barcelona*, Coac, 2009
- Rovira Gimeno, Josep Maria. *Leon Battista Alberti*, Stylos, 1988

b. Webs i links d'enllaç

- <http://es.wikipedia.org/>
- <https://www.google.es/maps>
- <http://germinansgerminabit.blogspot.com.es/2014/08/iglesias-germinantes-i-el-santuario-de.html>
- http://www.ub.edu/web/ub/galeries/documents/universitat/Dossier_visites_CAST.pdf
- <http://www.hospitalclinic.org/?language=es-ES&tabid=359>
- http://w110.bcn.cat/portal/site/Eixample/menuitem.7172c1efe9fe3aa433433343a2ef8a0c/?vgnextoid=7194d580d8549210VgnVCM10000074fea8c0RCRD&lang=es_ES
- <http://www.ub.edu>